СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 84. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 11 квітня 1934. VOL. XLII. No. 84. Jersey City, N. J., Wednesday, April 11, 1934.

„НАЙРА" ПОГОДИЛА АВТОМОБІЛЬНИЙ СТРАЙК

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — За посередництвом представників адміністрації відбудови краю вдалося полагодити страйк 5,600 робітників, занятих при виробі автомобільних застин, котрий викинув був з роботи коло 18,000 робітників автомобільного промислу.

Страйк полагоджено так, що робітники мають дістати 10 процентів підвишки. Робітники мали вернутись до праці у вівторок.

РОРОТЬБА ЗА ЗАКОН ПРОТИ ЛІНЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет для судових справ одобрив та відослав до повної палати проект Костиґена й Ваґнера проти лінчів.

Тимчасом у повній палаті послів почалася зараз тиха, підземна акція, яка зміряє до того, щоб не допустити до голосування над проектом на цій сесії.

Проєкт, внесений сенатором Ваґнером і конгресменом Костиґеном, постановляє, що повіт у якому трапився самосуд, має стратити 2,000 до 10,000 долярів кавції на користь пошкодованої родини.

СТАВЛЯТЬ ЕПИСКОПА НА СУД ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ ВИБОРЧИХ ФОНДІВ.

ВАШИНҐТОН. — Перед місцевим федеральним судом стає обжалований за вживання на власні цілі виборчих фондів епископ Джеймс Кенон Молодший. Прокураторія закидає йому, що він, будучи головою вірджінського виборчого комітету для боротьби проти кандидатури Ал Смита на уряд президента Злучених Держав, не подав урядови до відома певних сум, зібраних на вибори, як до цього він був законно обовязаний, та що він зужив частину цих фондів на власну користь.

З епископом стає на суд панна Беровс, що була в той час його секретаркою.

З огляду на те, що Джеймс Кенон Мол. добре відомий як церковний провідник, суддя допитував кождого покликаного до лави присяжних суддів, чи він є досить безсторонний, щоби не дати кермуватися релігійною ворожнечею проти обжалованого.

РУХ ЗА БОЙКОТ ПРОТИ БОЙКОТУ.

НЮ ЙОРК. — У неділю вечером відбулися в Ріджвуд Ґров Стадіюм у дільниці Квінс перші збори, скликані орґанізацією „Приятелів Нової Німеччини", щоби почати рух за бойкот тих фірм і одиниць, що бойкотують німецькі товари.

На збори зявилися коло 9,000 осіб. Луіс Цане, предсідник Німецько-Американського Союза Охорони, закликав американських Німців брати живішу участь у політичнім життю краю, щоби протиділати бойкотовій акції проти німецьких товарів. „Наскільки я знаю", говорив бесідник, „Жиди переконаються, що бойкот це обосічний меч. З бойкоту остаточно вийде боротьба між Жидами й не-Жидами". Він взивав Німців уживати своїх голосів проти теперішнього нюйорського мейора Ля Ґвардії, котрий належить до бойкотового комітету.

На вулицях довкола стадіюму ріжні анти-націстичні орґанізації робили вічевикам ріжні клопоти. Поліція арештувала кілька осіб.

ПІЙМАВ БАНКИРА-ВТІКАЧА.

НЮ ЙОРК. — Одинацять літ тому збанкротував тут банк Тисбо Бродерс зі шкодою для депозиторів на суму 2 міліони долярів. Суд хотів судити директорів, але вони пропали.

Джозеф Тарантіно, італійський іміґрант, один з пошкодованих цим банкротством, замовляючи оноді телефоном вино від одного винного торговця в Джемейці, пізнав по голосі банкира, котрому він колись віддав свої гроші. Він замовив два ґальони вина та попросив доручити собі домів у суботу. Коли купець привіз вино, Тарантіно не сумнівався, що він попав на Тисба-банкира, Тисбо пізнав його й зблід. Тарантіно прикинувся, що він нічого надзвичайного не бачить, і просив випити з ним склянку вина в пивниці. Як Тисбо зайшов до пивниці, Тарантіно замкнув за ним двері, затарасував їх бочками та пішов по поліцію.

Поліція арештувала Тисба й поставить його на суд, як обжалованого за крадіж 5,000 долярів від Тарантіна. Подія дісталася на сторінки ґазет і скоро певно зголосяться немало з інших 40,000 депозиторів банку.

Коли Тисбо пропав, поліція запевняла, що вона не буде мати трудности його піймати, бо він має значні близни на лиці. Тимчасом Тисбо 11 літ укривався успішно перед поліцією та попався тільки завдяки припадкови, що його голос розпізнав на телефоні покривджений ним чоловік, який заприсяг йому пімету.

ХИБНА БУДОВА ФРАНЦУСЬКИХ ФОРТИФІКАЦІЙ.

„Матен" повідомляє з Нансі, що контрольні комісії на східній границі викрили поважні технічні хиби в будові французьких фортифікацій. Бетонові мури для гарматніх веж, що повинні мати один метер грубости, наділі мають тільки 6 цм. Наслідком ужиття невідповідної цементової мішанки в мурах і гарматніх вежах показалися вже риси. Крім того стверджено, що частину фортифікаційних робіт скінчено, заки затверджено в Парижі пляни. Міністерство війни рішило вислати дальші слідчі комісії, щоб розслідити точно всі технічні хиби.

ЗОЛОТО В КІТЛІ.

Італійські часописи доносять про випадкове відкриття великого золотого скарбу в Альбанії. Біля села Врапу виорав селянин великий мідяний котел і продав його сусідови. Висипуючи з нього глину, знайшов той у ній несподіванно 12 штуки золотих ріжних предметів, посудин, прикрас, гощо, які спершу розхопили ріжні торговці, а опісля відкупив їх збирач старовини, міліярдер Морґан. Відкритий скарб є арабського походження й має величезну культурно-історичну та грошеву вартість.

ПРИГВОЖДЖНІ НЕБІЖЧИКИ.

В еспанському місті Анкіта перевели недавно розкопки на середньовічному погребищі й ствердили при цьому мабуть найдивніший похоронний звичай, який колинебудь між цивілізиваними людьми існував. Показалося саме, що багато небіжчиків були прибиті довгими цвяхами за руки й ноги до трумни. На гробах є дуже гарно різьблені плити з написами, з яких виходить, що всі небіжчики були християнами. Одначе на іншому місці, на так зв. „жидівськім вершку" знайшли небіжчиків з еврейськими перстенями, значить Жидів, похоронених у той сам дивний спосіб: кожний кістяк там був прибитий до трумни бодай 12 цвяхами, з яких найдовший ішов через голову. Цей дуже дивний звичай міг бути викликаний хіба тільки страхом перед ходженням небіжчика по по смерти, а був в ужиттю, як бачимо, в ріжних конфесій. Та найцікавіше те, що і в нас, на Волині, знаходили нераз в околиці Володимира й Луцька небіжчиків, що мають вбитий у чоло довгий цвях, який вилазить наскрізь через потилицю. Вони одночасні з еспанськими, походять також з княжої доби й вимагають доконче пильніших дослідів зі сторони істориків нашої культури й археольоґів.

АЛЬПЕЙСЬКИЙ ОГОРОД.

В північній Італії біля міста Новара у глибокій гірській кітловині, яку дуже добре насвітлює сонце, хочуть заложити дуже ориґінальний город, у якому мають засадити всі зразки гірської фльори та деякі роди підрівникових ростин. Буде це один з найбільших свойого роду батанічних огородів. Цими днями окремий пароплав привіз багато ріжних ростин з далекого півдня і їх перші мають посадити в тому городі.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ВЛУЧНА ВІДПОВІДЬ.

Канаду обіжджає тепер Італієць Дон Маріо Кольонна. Журналісти все запитували його, чому Мусоліні не дав якоїсь відповідальної позиції ґенералови Бальбови, котрий минулого літа відбув удачну повітрову подорож до Америки, але вислав його аж до Лібії. На те Кольонна відповів: „А чи Америка зробила Линдберґа президентом"?

ШКІЛЬНІ ДІТИ В ЛОДЗІ ПЮТЬ ГОРІВКУ.

Лікарі міста Лодзі перевели останніми часами контролю на терені місцевих шкіл. Контроля виявила, що більшість шкільних дітей пє горівку, а навіть етер. Стверджено, що на 5,000 дітей, що ходять до шкіл у Лодзі, 800 пють горівку, в тому числі 167 у віці 7 літ, 128 — у віці 8 літ, а 125 — 9 літ.

ВОЇН ІЗ ЧАСІВ ЕНЕЯ.

Цими днями в Італії біля Лянувіо у винниці Ґалієтті копали криницю й натрапили на гріб або, як це у старовині називали, саркофаґ. У ньому знайшли похороненого опанцireного воїна. Кости розсипалися, бо до них дійшло повітря. По панцирі і взагалі по зброї вчені розпізнали, що цей саркофаґ походить із часів воєн непосидючого Енея, якого славу й наш Котляревський поширив між нашим народом. Себто — ця могила походить із між IV і VI в. перед Христом. Отож знайшли: бронзовий золочений шолом, нагрудний панцир золочений, неткнена закривлена взад шабля, два вістря піки, посудинка на пахощі оливні, сокира зі слідом топорища, вуздечка і стремена та постоли. Крім того знайшли й диск із бронзу, яким у старині кидали в змаганнях, котрі сьогодні звуться спортовими змаганнями. Воїн високий 1.75 метра, голова округла, грудна клітка шириною має 98 цм. Учені твердять, що це воїн латинського племени з його ранніх віків, тісно звязаних із циклем гомерично-вірґілійським.

ЗДИСКВАЛІФІКУВАННЯ ШТЕКЕРА.

Центральний союз польських змаґунів у Варшаві повідомляє, що мистця світа та багатократного мистця Польщі у дужанні, Теодора Штекера, за вчинки, які не лицюють з етикою змаґуна, здисквалїфікували міжнародні союзи змаґунів у Польщі, Франції, Італії, Австрії й Німеччині та міжнародня унія змаґунів. Почавши від 25. січня ц. р., ніякий змаґун, що належить до тих союзів, не може більше боротися зі Штекером.

ПЕРШИЙ КАНАДІЙСЬКИЙ ФАРМЕР.

Памятник на його честь стоїть у місті Квебек. Околиця довкола міста Квебек по обох сторонах ріки св. Лаврентія є одною з найдавніше заселених частей Канади. В місті Квебек поставлено памятник Луісови Гербертови, першому канадійському фармерови. Памятник стоїть у парку Ситі Гол, що колись був частиною його фарми. Прямі покоління багатьох перших поселенців, тих, що викорчували свої фарми з вічних лісів, жиють на своїх батьківських акрах. Наслідки поділу фарм поміж синів в родині бачимо в довгих вузьких фармах, що прилягають до доріґ. Також затрималася давня система мішаної господарки з часів, коли фарма була майже самовистарчальною, даючи не лише поживу і захист, але й убрання, знаряддя та інші потрібні до життя річи.

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ГОРІВКА.

В багатьох наших свідоміших селах обходяться вже люди підчас весіль чи забав без алькогольних напитків. Але є ще села, головно підміські, де горівка творить іще багато лиха. Таке лихо трапилося цими днями в Суховолі біля Городка на весіллю в тамошнього господаря Климчака. На весіллю дійшло до суперечки між весільним старостою, інвалідом без руки Осипом Ґвіздалою, й 21-літнім парубком Михайлом Нарцалою. Підхмелений Нарцала повалив Ґвіздалу на землю й убив його кількома ударами ножа. Весільні гості хотіли душогубця злінчувати, але поліція не дала.

НАЙВИЩЕ ПОЛОЖЕНА АСТРОНОМІЧНА ОБСЕРВАТОРІЯ.

В Памірі (Таджиґістан) відчинено цими днями астрономічну обсерваторію, положену на висоті 4,300 стіп. Є це найвище положена астрономічна обсерваторія у світі. Будова цеї обсерваторії відбувалася серед дуже важких умовин. Особливо дуже важко було довести на таку висоту будівельний матеріял. Цілий матеріял звожено туди на конях і верблюдах. Тепер 5 астрономів, зовсім відтяних від світа, перебудуть там цілий рік, щоби перевести цілу низку наукових обсервацій.

ЦІКАВА АВАНТУРА В ЖИДІВСЬКОМУ ТЕАТРІ.

В жидівському театрі у Вильні трапилася перед виставою цікава авантура. До того театру приїхав на гостинні виступи актор Б. Вітлер. Довідавшися, що на салі між публикою перебуває театральний рецензент з „Таґу", Ш. Кан, який недавно тому дуже сильно його скритикував, Вітлер вийшов на сцену, вилаяв критика останніми словами і казав йому вийти з театру. Зневажений журналіст мусів лишити салю серед криків і свистів глядачів. Щойно по його відході розпочалася вистава майже по годинному спізненню. Цей випадок викликав між Жидами Вильна велике обурення, а жидівська преса присвятила цьому інцидентови багато місця.

ПЛЯНУВАЛИ ПІДЧАС ВЕЛИКОДНЯ ЗАМАХ НА РУМУНСЬКОГО КОРОЛЯ

БУКАРЕШТ (РУМУНДЯ).—Заарештовано коло сотки заговірників на життя румунського короля Кароля за те, що він далі має зносини з Ґеленою Люпеску, дочкою жидівського крамаря, яка розвелася зі своїм чоловіком і жиє з Каролем. Через цю Люпеску Кароль уже раз втратив був престол. Тепер задумали вбити його ті з найвищих військових кол, які найбільше причинилися до його повороту на королівський престол. Замах мав відбутися в часі, коли король мав іти на Великдень до церкви.

ЗГОРІЛО ЦІЛЕ СЕЛО В ҐАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — Доносять, що наслідком огню і великого вітру вигоріло ціле село Денисів, повіт Тернопіль, у Ґаличині. При тім згинули пять людей, а багато людей одержали тяжкі рани від попечення. Згоріли 168 сільських забудовань. Шкода виносить приблизно $600,000.

ПАПА ПРИНЯВ ЧУЖИНЕЦЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ.

ВАТИКАН МІСТО. — Папа Пій XI зірвав зі старим звичаєм і приняв чужинецьких кореспондентів. І передтим уділяв папа авдієнцій окремим журналістам, а тепер перший раз в історії папства уділено одну спільну авдієнцію журналістам як групі. Заки папа ввійшов до галі, де зібралися журналісти, зявився папський майор-домо (завідатель) і заявив, що журналісти звільнені від обовязку приклякнути при появі папи і цілувати перстень на руці папи. Це теж було зломанням старого звичаю. Та журналісти з того не скористали і церемонія відбулася по давньому. Папа заявив, що хоче подякувати журналістам за їх відношення до Святого Року, бо саме завдяки тому відношенню Святий Рік був такий успішний. Папа жалував, що не може їм віддячутися і додав, що відплатитися може тільки одним благословенням, якого їм уділив.

ПОМЕР ПРИ ВИГОЛОШУВАННЮ БЕСІДИ.

ДУБЛИН (Ірляндія). — Шанований і люблений Ірляндцями американський посол до Ірляндії, Вилієм Велес Мек Довел, помер наґло в траґічний спосіб підчас обіду, який влаштував уряд у його честь. Як тільки Імон де Валера, президент екзекутивної ради, скінчив свій привіт, піднісся Мек Довел, щоби сказати своє слово. І при словах „ми називаємо Бат у стейті Монтана Малою Ірляндією", покотився на землю. Не поміг ніякий ратунок, а лікар ствердив тільки смерть.

МОЛОДЕНЬКИЙ ЛЕТУН.

ЛОНДОН. — Молодий, бо всього 14-літній Віктор Отлі, відбув одинцем лет на літаку, літаючи в повітрю без перерви 5 годин. Батько хлопця слідив за летом, а мати замкнулася в клюбі й нетерпеливо ждала, коли хлопець злетить на землю.

Молодому смільчакови справлено при злеті велику овацію.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ НА ПЕРШІМ МІСЦІ.

СИДНІ (Австралія). — Президент Імон де Валера дав інтервю репортерови з „Сидні Сон" про відношення Ірляндії до доміній. Де Валера заявив, що від Анґлії Ірляндія домагається визнання цілковитої політичної й економічної незалежности. Анґлія напала на Ірляндію і її поневолила. Але домінії є в іншим відношенню до Ірляндії. І з ними Ірляндія рада би жити в якнайкращих відносинах. Але колиб незалежність Ірляндії мусіла бути окуплена цілковитим зірванням з домініями, то вона рішена й на це.

НЕ ДАСТЬСЯ ПРИТЯГНУТИ ДО УГОДИ.

ЛОНДОН. — Між Анґлією й Ірляндією стає чимраз більша прірва. Де Валера невблаганий, коли йде про справу цілковитої незалежности Ірляндії. В палаті послів запитувано, чи де Валера не ставить яких угодових пропозицій. На це відповів представник уряду коротко: „Ні, ніяких".

ПРИДЕРЖАЛИ ФАЛЬШИВНИКІВ.

ЛОДАДОН. — котленд Ярд ствердив, що жертвою банди фальшивників впали найменше 20 банків і брокерів з утратою на яких $5,000,000.

Підроблювачів банкнотів і вартісних паперів зловлено у Варшаві. Але досі не знайдено варстату, де підроблювано гроші. Мабуть знаходиться він десь на терені Польщі.

Найбільше було підроблених американських однодолярівок, які пущено в рух між селянами в Польщі.

НІМЦІ ЛІКВІДУЮТЬ ДАЛІ БЕЗРОБІТТЯ.

БЕРЛІН. — На протязі березня дано в Німеччині роботу 570,000 безробітним. З днем 1 квітня було ще зареєстрованих 2,600,000 безробітних. Зміну на краще пізнати щойно тоді, коли зважиться, що тому рік було в Німеччині 6,000,000 безробітних. Оте число зредуковано вже в листопаді минулого року до 3,750,000 безробітних. Наці вважають це великим триюмфом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Андреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РУЗВЕЛТ І ДЕМОКРАТІЯ

В однім англійськім часописі обговорено перший рік діяльности президента Рузвелта. І піднесено, що без огляду на остаточний вислід змагань Рузвелта, він уже тепер доконав дуже великого діла, бо уздоровив публичне життя; відновив честь і повагу політичної професії та видвигнув наново особу державного мужа.

Багато держав, ратуючися перед анархією і депресією, поставили на чоло ріжних бизнесових потентатів, або хопилися за диктатури, оперті на приватних арміях. Та Рузвелт остався властивим державним мужем. Він не опирається в своїй діяльности на ніякі штурмові частини. Але на ділі має таку владу, яка мабуть більша від влади деяких европейських диктаторів. Крім того повзяв навіть деякі драстичні міри, за які побоялися би взятись і диктатори.

Те все осягнув Рузвелт, не нарушуючи демократичних принципів. Він знає, що має за кождий свій крок відповісти перед народом. Він вправді поводиться у багатьох випадках по диктаторськи, але його диктатура не противорічить демократії. Бо Рузвелт не переводить своїх реформ шляхом насильства. Він намагається приєднати загал до тих реформ, переконуючи його про конечну потребу зміни. І загал є свідомий того, що того і того дня кінчиться влада президента Рузвелта і він стане знову перед народом, а нарід матиме змогу затвердити його політику, або її відкинути. І все те без проливу крови і насильства. А там, де того нема, там і загал мусить братися за насильні методи, щоби позбутися диктаторів. В Америці того не буде, бо загал матиме змогу евентуально позбутися свого диктатора без терору, своїм голосуванням.

Нема демократії без довіря до демократичних урядовців. Слово „політик" повинно бути почесною назвою, а не згірдливою, як це буває в Америці. А згірдливою, каже анґлійський спостерігач, стала та назва тому, що „політикани" одержують дуже малу платню за свою працю, і тому стають хабарниками, скорумпованими особами. Тесаме можна теж завважити і в інших демократичних державах. Рузвелт підніс уже гідність політика. А тепер, як дійсний державний муж, повинен іще довести до того, щоби була змога спосібним людям жити чесно на державній службі й заробляти стільки, скільки треба на порядне життя. Тим чином очиститься громадське життя від ґрефтярів і деморалізаторів. І тоді затриюмфує демократія ще більше. А приватні підприємства не будуть могти при помочі добрих платень відтягати „мозок нації", бо той мозок буде на службі держави.

О. Сновида.

НА ПЕРЕДОДНІ ВЕСНИ НА УКРАЇНІ

Московський уряд готується до весняної сівби на Україні. З жахом чекає цього часу й сама Україна.

Які перспективи цеї сівби?

Відповідь на це дає нарком земельних справ укр. сов. соц. републики, **Скалиґа,** в промові, яку він виголосив недавно на зборах „працьоників сільського господарства". Образ приготованих робіт перед сівбою, який показав Скалиґа, треба признати, не зважаючи на оптимістичну самореклямy, є жахливий. Як відомо, на Україні перепроваджено колективізацію, індивідуальне господарство селянське зведено до мінімума. А на колхозах управу землі робиться тракторами. Є трактори — є врожай; нема — нема врожаю. Отже за даними Скалиґи, „більшість машино-тракторних стацій на Україні (МТС) ще не допровадили до справности свого тракторного парку". І так, „злотопільська МТС (майстерня), що ремонтує трактори для кількох бурякосійних МТС, **відремонтувала тільки 53% належних до ремонту машин, смілянська — 50%, ружинська** — 63%. На Чернигівщині: носівська МТМ реалізувала плян ремонту **ледви на 43%**, конотопська — **45%. Такий же стан і на ряді МТС Вінничини, Дніпропетровщини і Донецької Області".** Іншими словами: йде сівба, а половина потрібних тракторів — неужитки. Але й ті „направлені" теж не все надаються до вжитку. Той сам Скалиґа каже, що „підчас перевірки ряду МТМ **забраковано понад 600 тракторів, уже принятих МТС.** Всі трактори мають безліч дефектів"... Повинен би виручити в таких видатках — кінь. Але й кінь совітський нічого не варта: „Ми маємо на Україні **18% таких коней, яких не можна використати на полевих роботах,** бо вони дуже виснажені. Зокрема на Харківщині виснажені коні становлять 22% усіх коней, на Вінничині — 25%".

Дальше, „засівний матеріял вирішує долю урожаю", каже Скалиґа і тут же додає: „А тимчасом на цій дільниці у нас негаразд. Всі області вже давно відрапортували про виконання засипки насівних фондів". Проте, коли справу перевірили, коли „перевірили фактичну наявність насінних фондів і якости насіння, виявилося, що **стан зовсім інший.** Ряд районів досі ще не виконав засипу насінфондів". Ще гірше справа стоїть з прочищенням зерна. Скалиґа мельдує: „прямо таки проривний стан на цій ділянці".

Може з засівом буряків справа ліпша? Ні, бо хоч буряки — „провідна культура в лісостеповій частині України, **до засіву буряків готуємося ми погано".** Передбачається пляну вибудувати цілий ряд нових МТСтацій. Чи їх дійсно вибудовано? Де там! „Будівництва не розгорнуто, будівельні матеріяли надіслано не туди, куди треба. Будівельний сектор не знає навіть, у яких точках треба провадити будівництво". Під псом стоїть справа й з мобілізацією фаховил сил у рільництві: „Ще в листопаді м. р. Наркомзем СРСР дав Наркомземови України директиву перепідготувати на курсах 3,000 аґрохеміків, механізаторів, ветеринарів, зоотехніків та бавовнярів". Але постанова ця досі не виконана, бо ріжні бюрократичні установи сперечаються про те, хто її має виконувати...

Яб міг би писати про це без кінця на підставі самих совітських часописів і картина буде та сама: жахлива й безнадійна.

Московський уряд на Україні знищив або ослабив силу правдивого продуцента хліба і богатства краю: хлібороба-власника. Усунувши його, запровадив натомісць коштовний, інертний і тупий бюрократичний московський апарат, який керується, не як селянин, охотою до праці і надією на зарібок, лише бюрократичними приказами, які виконувати ніхто не зацікавлений на місцях. Господарка, позбавлена свого стимулу, гине й упадає, трактори ломляться і пропадають, коні здихають, люди не хочуть працювати на нового фараона — всевладну державу, якої є рабами.

До якого питання ми на Україні не підійшлиб, навіть до такого як засів чи трактори, завше наткнемось на єдине питання, від якого залежить все: на **питання політичної влади.** Поки влада на Україні належатиме не українському народови, а московським зайдам, які висисають всі соки нашого народу, як той велитенський павук, доти Україна буде голодувати й гинути. **Лише її повне політичне усамостійнення вратує її від загибелі як націю.**

ДВА ГОЛОСИ ПРО АП. АДМІНІСТРАТУРУ НА ЛЕМКІВЩИНІ

Лист Й. Е. Апостольського Нунція у Варшаві до Й. Е. Митрополита Андрея.

I.

Редакція „Мети" дістала для оголошення від Й. Е. Митрополита Андрея лист Й. Е. Апостольського Нунція у Вашаві, з датою 12. лютого 1934, у справі Апостольської Адміністратури на Лемківщині. Митрополит Андрей уважає себе приневоленим цього листа подати до прилюдного відома — з огляду на занепокоєння української опінії. Лист поміщуємо у перекладі з французького оригіналу. — Ред.

Ап. Нунціятура в Польщі.
Ч. 12564.
Варшава, 12. II. 1934, у Свято Коронації Св. Отця.

Високопреосвящений Ексцеленціє!

Декретом з дня 10. II. ц. р. св. Ап. Престіл утворив Ап. Адміністратуру для 9-ох західних деканатів перемиської епархії, зн. там, де мешкають Лемки. Уважаю дуже вказаним повідомити Ваше Високопреосвященство Ескцеленцію про те рішення Св. Отця, а зокрема додати до нього деякі пояснення, що дозволяють В. Е. й Епископатові Львівської Церковної Провінції точно зрозуміти цей акт Ап. Престола в його правдивому світлі і пояснити його вірним у найбільш автентичний спосіб.

Бо справді треба боятися, щоби ті ріжні течії політично-національні, які віддавна перехрещуються в обсязі лемківської проблеми і роблять її через те такою дуже складною, може не схотіли приписувати на своє конто цей по суті виключно церковний акт і толкувати його кожна на свій лад та на свою користь, затемнюючи таким робом правильний погляд тих дорогих католицьких вірних, що є такі дуже близькі серцю Свят. Отця.

Св. Ап. Престіл кермувався в цьому рішенні виключно великим принципом, який є мотивом і ціллю всіх його ділань, а саме: **"Salus animarum suprema lex esto"**. (Спасення душ є найвищим законом).

В. Е. дуже добре знають, що чимраз сильніша пропаґанда релігійної схизми на лемківській території вимагала якнайскорішого ужиття надзвичайного засобу, щоби спинити цей рух, такий дуже шкідливий для спасення душ та щоби, по змозі, за помічю Божої благодати і Божочо милосердя, привернути там св. катол. Єдність, поза якою нема спасення. Кожна проволока в цій справі побільшувала небезпеку, що в ній знаходилися дорогі лемківські вірні.

Тому, що віддавна перемиські Ординарії жалувалися на надмірний тягар їхньої праці і відповідальности з огляду на великий простір їхньої Епархії та чисельність їх вірних, поділ цього Епископства ставав вимогою, якої актуальність та конечність збільшувалися з року на рік.

Установлення нової гр.-католицької Дієцезії в теперішньому стані, звязаному з конкордатом, який устійнив число дієцезій, представлялося річчю більше складною. Отже Свят. Отець рішився сотворити Ап. Адміністратуру, яка юрисдикцію перемиського Епископа на вище згаданій території лише завішує і таким чином перем. Епархія залишається під правним оглядом неподіленою, а ненарушеною стає також єрархічна єдність Церковної Провінції.

На Ап. Адміністратора **"ad nutum Sancte Sedis"** назначено о. пралата Миколу Нагорянського, свящ. гр. кат. обряду, знаменитого під кожним оглядом, який користується повним довірям не тільки церковної Влади, але також і своїх. Треба надіятися, що приноровлення такого надзвичайного засобу, повіреного спокійній та освіченій ревности нового Ап. Адміністратора, дасть якнайкращі висліди на полі душпастирювання населення Лемківщини.

Стоючи тут, так як усе і всюди, понад політичними і національними непорозуміннями даного менту і не улягаючи впливови ніякої сторони, Католицька Церква наміряє цим рішенням Найвищого Архиерея, Спільного Отця всіх вірних, осягнути лиш одну ціль, а саме: принести цілій церковній і душпастирській праці для вірних гр.-кат. Лемківщини розумну, полекшу, а разом з тим опертя і лік, який покажеться найбільш доцільним для скріплення тих вірних у католицькій вірі та дасть їм спроможність брати участь у щораз-то більшому ступні в цій превеликій благодати, що її Церква дає людям: **"Pax Christi in regno Christi".**

При цій нагоді прошу Вас, Дорогий і так дуже гідний пошани Ексцеленціє, приняти отсі пояснення, що я їх Вам пересилаю, як новий доказ і новий вислів тої великої братньої любови, що я її для Вас маю.

Вашого Високопреосвященства Ексцеленції дуже відданий брат у Христі

Fr. Marmaggi m. p.
Архиепископ Адріянопільський, Апостольський Нунцій.

II.

Аґенція „Всхуд" про Апостольську Адміністратуру на Лемківщині.

Після проголошення Апостольської Адміністратури для Лемківщини півофіціяльна львів. аґенція „Всхуд" опублікувала такі завваги, які дістала з політичних кругів (подаємо в дослівному перекладі):

„Іменування апостольського адміністратора для Лемківщини має на области Галичини (в ориґіналі: Малопольскі) далекосягле значіння. Церковні взаємини на Лемківщині і ситуація староруського руху вимагають під цей момент докладнішого обговорення. Якщо глянемо на історичний розвій випадків, то в 1922 р. були ми свідками на нашому терені спільного українсько-староруського фронту, що виявилось у підході тих партій до виборів. Обі ці партії не взяли участи у виборах. Кілька років пізніше вилонюється зі староруської партії політична ґрупа з орієнтацією на Польщу. І звідтіля повстають перші розбіжности між тією ґрупою і з Українцями та москвофілами з другого боку. Спільний фронт частинно заломлюється. Але вже в р. 1930 настає повний розлом: старорусини вибирають двох послів: о. Яворського і М. Баницького (обох з листи ББ; першого з Радехівщини, другого із Самбірщини, але не з Лемківщини.—Примітка Ред.). Орієнтація старорусинів на Польщу викликує вже сильну реакцію Українців і москвофілів проти старорусинів. З трох напрямків: українського москвофільського і староруського (з орієнтацією на Польщу) повстає ситуація така, що Українці бажають опанувати староруські орґанізації, а москвофіли або заломлюються, або розпливаються в українськім морі, або зберігають русофільські позиції, міркуючи, що розпливання мас в українськім морі і менше шкідливе, як співпраця з Польщею. Арґументом було переконання, що українські землі і так стануть колись „русскими": „триєдінство і неделімая" так опанували думками москвофілів, що серед москвофільських кругів запанувало переконання, що все „колись буде зєднане разом".

Білянс староруського руху. Тим напрямкам протиставилася т. зв. „ґрупа Народнього Дому" у Львові, яка з ходом подій приєднала для своєї ідеольоґії великі ряди прихильників і постійно їх приєднує. Ідеольоґія тієї ґрупи знайшла великий відгомін на Лемківщині, де настає основна переоцінка понять і постійний зріст тієї т. зв. орієнтації на Польщу. Ренесанс староруського руху в тій новій формі заторкує такі великі круги, і тому виринула потреба оснувати епископство на Лемківщині — у центральну церковну станицю, яка з точки погляду інтересів церкви відограла би безумовно історичну ролю. З настроями серед староруських кругів, з поглибленням орієнтації на Польщу починають боротись і стиратись характеристичні настрої українського духовенства, яке в багатьох конкретних випадках посвячує інтерес греко-католицької церкви в хосен політичної боротьби. Форми тієї боротьби доволі відомі, знаходять часто відгомін на сторінках преси і в судових процесах.

Характеристичне становище Апостольської Столиці. Апостольська Столиця, обсервуючи це, мусіла дійти до висновків, які наказали найвищим церковним орґанам влади займити становище і швидко інтервеніювати. Рим ствердив понад усякий сумнів, що гіпертрофія розполітикування серед духовенства прорідила ряди вірних греко-католицької церкви на Лемківщині. Виявилась конечність перевести доцільну і радикальну операцію. Апостольська Столиця вирішила утворити спеціяльну станицю, яка в деяких випадках протиділалаб наявній протикатолицькій праці українського духовенства. Треба признати і підкреслити, що інтерес католицької церкви, бачений з найвищої точки контролі Апостольською Столицею та державний інтерес зійшлись разом і тому концепцію іменувати апостольського адміністратора на Лемківщині мусять державні чинники повитати з найбільшим признанням.

Креування тієї нової станиці є однозначне з оснуванням четвертого з черги греко-католицького епископства, але не з українським характером, лише староруським, пристосованим **до потреб** населення. (Підкреслення наше).

Як довідується аґенція **„Всхуд", при новім** епископі **відкриють духовну семинарію і ґімназію клясичного** типу. Слід сподіватися, що вже небавком область діяльности апостольського адміністратора на Лемківщині буде виділена і точно означена. Апостольський адміністратор о. М. Нагорянський буде залежний безпосередньо від Риму. Широкі **маси старорусинів** витають **рішення Апостольської Столиці як важливий крок усунути аномалію, бо в** часі **розполітикування деякої частини українського духовенства** греко-католицька церква перемінилась на українсько-католицьку станицю, що для руського населення було доволі дразливе, а для католицького світа небажане".

ВІДПОКУТУВАВ

(Оповідання з козацьких часів).

(15)

Офіцири зібрали драґунів і ще раз потягли їх за собою проти Запорожців. Та ближче до них як на триста кроків годі було заляканих потягнути. Драґуни стояли так далеко і пильно стріляли. Запорожцям сотники заборонили стріляти, щоби муніція не марнувалася.

Один Запорожець став розщіпувати свій жупан. І сорочку розщіпив, зазираючи за пазуху.

— Від чого се може бути? — спитав своїх товаришів, показуючи два синці на груди. Хоч мене ніхто нічим не вдарив, бо тоді ніхто коло мене не був, я двічі вчув сильні удари. Тепер тут є два синці.

— І мене щось вдарило в ногу, так, що сильно заболіло. Мені аж свічки засвітилися в очах — сказав другий Запорожець, роззуваючися.

— У тебе на нозі синяк! — сказав перший Запорожець. — То дивне!

Ще неодин сказав, що його щось вдарило, чи хтось вдарив. Всі дивувалися, що не погиб ні один Запорожець, хоч бачили, що кулі долітають, бо неодна зарилася коло них в землю, розприскуючи її. Запорожці вже стали думати, що вони всі характерники, яких куля не возьме.

Трицятка Грибовича стала посуватися вперед, висилаючи кулі поволи, стріл за стрілом. Драґуни вступилися далеко взад.

Минула яка чверть години в спокою, коли від броду надбіг Запорожець із вісткою, що надходить ворожа піхота. По хвилі справді задеркотіли бубни і заграли сурми. Коли стали в степу розвиватися, мож було провірити, яка то сила. Були там дві сотні піхоти з одною гарматою.

Це трохи забагато на наші дві сотні, — сказав Запривода до Берната, коли оба вилізли на беріг кітлини, і побачили, як Ляхи тягнуть гармату. — Ми непотрібно лишили вісім добрих стрільців з кіньми. Вісім рушниць і шіснацять пістолів, випалених нараз, то деколи велика підмога, деколи ратунок. Може би також тих дванацять, поставлених тут у лісі покликати сюди?

— Як їх заберемо звідтам, то й такої резерви не будемо мати, — відповів Бернат.

— Та нехай стоять там. Тут вони й так не поможуть нам. Прийдеться загибати!

— У війні годі предвидіти, як вона скінчиться. Бувають несподіванки, які нікому й не приснились би.

— Якаж несподіванка може прийти там, де проти триста драґунів, нехай лиш півтретя сотки, бо ми вже троха перетерибили, скріплених двома сотнями піхоти і гарматою, стоять разом з нами трома сімдесять і пять мушкетів?

— Забуваєте, що кождий з нас має ще по дві пістолі, тож при тих мушкетах ще півтори сотки тих малих рушниць.

— Я волів би всі ті пістолі заміняти за ту одну гармату, що вже стоїть на позиції.

— Се не зла гадка, — перебив Бернат. — Може би ми справді прикваталися до неї?

Гармату Ляхи уставили вкуті берега ріки і берега кітлини. Горло гармати справили в кітлину, так, що могли засипувати картачами цілий, Запорожцями занятий терен. Покищо Запорожці були закриті перед оком пушкарів, бо сиділи поховані в кущах, дожидаючи приказів.

Ледви Запривода і Бернат зійшли вниз, гармата гримнула і картачі засипали кущі по другім боці кітлини. Запривода викликав з кущів двацять найближчих Запорожців і з ними пустився попід беріг в сторону, де стояла гармата. Вона знов заревла і картачами тріпнула в те місце, з котрого повискакували Запорожці, що саме тепер ішли до неї в гостину.

На край степу Запривода і його товариші вискочили пятьдесять кроків перед гарматою. Там стояв якийсь дивний чоловік. В хвили, коли саме коло нього сотник знайшовся на березі, той чоловік випалив з рушниці і поклав одного пушкаря. Поклав саме того, що набивав гармату. Не ховаючися, стояв далі просто, наряджуючи наново рушницю. Побачивши Запорожців, крикнув до них:

— Стріляти поволи до того, що береться гармату нагодувати.

Коли Запривода глянув на того стрільця, його неначе спаралiжувало. Вдивлявся в ту чудну і страшну фіґуру, забуваючи ворожу гармату. Товариші Заприводи випалили всі нараз і позіскакували з берега, та стали набивати рушниці. Аж тоді сотник отямився. Вистрілив і скочив за товаришами. Незнакомий стрілець спрятав ще одного пушкаря, не рухаючися з місця.

За хвилину Запривода з козаками виринув знов на горі перед гарматою. Стрілець знов стрілив і крикнув до Запорожців:

— Беріть гармату!

Беручи одного пушкаря на мушку, Запривода погадав:

— Сей голос я вже десь колись чув. І сі очи і се дике лице з лютим виразом. І тоді кров плила... Де і коли се було?

(Далі буде).

Лікар: — А не нарікає ваш чоловік на спрагу, пані Колисникова?

Жінка: — Саме те, пане докторе! Він на неї не нарікає; він з неї має велику радість!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НЕ ХОЧЕ ВМИРАТИ.

В Единбургу, столиці Шкотії, появився перший том великого словаря шкотської мови. Цей словар має обнимати ці слова шкотської мови, які ріжняться від слів англійської мови. Словар буде мати десять томів, кождий по 320 сторін великого формату.

Викінчений словар буде гарною памяткою живучости цеї мови, якій від двіста літ правили „Со святими упокой", як мові, засудженій на смерть.

Порівнуючи англійську мову зі шкотською, Англійці переконуються, що їх погорджувана ними мова має слова, для яких Англійці не мають рівнорядних слів. Так, приміром, Шкоти мають пестливе слово для кота, якого Англійці не мають. Шкоти мають слово для вязальника, що вяже снопи, а Англійці не мають. І так далі. Словар шкотської мови заставив Англійців признати, що шкотська мова під деякими оглядами багатша, ніж величана за багатство мова англійська.

І АВТОР СЛОВАРЯ МАЄ ПРИГОДИ.

Автор словаря шкотської мови оповідає в своїй передмові про цікаві пригоди, які його стрічали при збиранню матеріялу до цього словаря. Щоб автор словаря міг мати пригоди, це може на перший погляд видатися неможливим, бо нам здається, що матеріял до словаря збирається з книжок. Та автор словаря шкотської мови збирав матеріяли з життя, з уст народу, і збирав їх 20 літ, отже й нагод до пригод мав подостатком.

Підчас війни його брали часто за німецького шпигуна. Раз за такого взяли його рибаки, а раз жовніри. Підчас генерального страйку в Шкотії йому вкрадено з поїзду цілу валізку записок. Для автора це була втрата. Злодій певно побачив у цих записках безвартісні свистки паперу, а автора це коштувало кілька місяців нової праці.

З ЧОГО ЛЮДИ ПИШУТЬ?

Англійський газетяр Фредерик Гигинботом, уступаючи з редакторства великого лондонського денника „Пел Мел Газет", написав спомини зі свого газетярства. З читання цих споминів читач набирає враження, що найбільшу частину свого успіху як газетяр автор завдячує своїм особистим звязкам з визначними діячами ріжних ділянок людського життя.

Що сказав би він, якби так йому сказав якийсь знавець журналістики в родї тих, яких ми маємо, що зносини з людьми тільки перешкаджають редакторови в його редакційній роботі та що журналістична робота має складатися з сидження за машиною до писання.

КАРА, ДОПАСОВАНА ДО ПРОВИНИ.

Англійські газети, які гостро критикують „націзм", готові признати йому заслуги, якщо їх добачуть. „Манчестер Гардіен", дуже гострий критик Гітлєра, хвалить розпорядок націстичного уряду, котрий дозволяє поліціям карати поспішних автомобілістів на випадок повторення проступку в цей спосіб, щоб казати їм лишити авто та йти домів пішки.

Одна газета каже, що це не тільки добра кара, але й дуже діймаюча. Бо автомобіліст нічого так не ненавидить, як ходити пішки. Він так, як „кавбой" із західної Америки — усе на коні. Як йому треба перейти на другий бік улиці, то сідає на коня, їде на другий бік і там сідає з коня.

Але коли це діймаюча кара, то чому не підняти би крику проти варварства?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Шевченківське свято.

Наша громада відсвяткувала 120 роковини народин Тараса Шевченка дня 25 березня концертом, влаштованим заходами Центрального Комітету Українських Національних Організацій.

Програма була вміло підготована, пристосована до духа Шевченка. Заповідав її гром. М. Галіновин.

Свято розпочав хор „Боян" під проводом п. М. Ядловського, відспіванням пісні „Живи Україно".

Вступне слово виголосив о. сов. Й. Чаплинський, котрий підкреслив, що згідно зі звичаєм культурних народів, які святкують память своїх велитнів духа, святкуємо й ми, Українці, рік річно память нашого генія Тараса Шевченка. На таких концертах дух Шевченка запалює нас звичайно до ще більшої любови до свого поневоленого народу. При кінці о. Чаплинський заповів, що між присутними на галі знаходиться гість з краю, місіонар о. Максим Марків, активний борець за державну самостійність України і ревний син українського народу й української церкви.

Д-р Л. Мишуга виголосив святочний реферат про ті часи, в яких творив Шевченко, змальовуючи на тім тлі гіґантичну постать нашого національного Месії.

Гром. А. Горохівський представив новітнє кріпацтво на Україні під большевиками, зазначуючи, що Шевченкові слова, які взивають до боротьби з Москвою і Варшавою, далі актуальні.

Хор „Боян" виступив з широкою програмою і вивязався зі своїх продукцій добре. Випав теж гарно спів хору Української Молоді, під проводом студента Букати. Обидва хори нагороджено щирими оплесками, як і їх диригентів.

Сопранові соля панни Марусі Задурецької припали публиці дуже до серця і заслужили на оваційні оплески. З декламаціями виступила молодь: Омелян Кемпа і панни: В. Безкоровайна, М. Небора, К. Мотла і М. Кардаш. Декламували спокійно й виразно.

Орхестра під проводом п. Г. Кардаша приґравала підчас концерту і виступила з осібною програмою.

На закінчення, щиро витаний публикою о. М. Марків, зложив присутним привіт з рідного краю, від тих могил, де лягли спочити наші герої, взиваючи американських Українців ступати слідами наших борців. Свято закінчено відспіванням „Заповіту" і „Ще не вмерла".

Іван Клок, секр.

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(20)

Звіт предсідника головної контрольної комісії, О. Е. Малицького.

Моя діяльність за 6 останніх місяців як члена і предсідника головної контрольної комісії У. Н. С. була ріжнородна і складалася з отсих виконаних точок:

1. На початку вересня 1933 року я був у Шікаґо на Світовій Виставі, де приходилося мені брати участь в ріжних українських зібраннях та на зїздах, на котрих я виступав в імени Союза і підносив заслуги нашої організації в національно-народній роботі.

2. У вересні на припорученя заступниці головного предсідника, пані Розоміло, я полагодив леґальну справу спадкоємства по бл. п. пані Карась, членкиі 112 відділу.

3. Дня 10. жовтня 1933 наспіла на мої руки апеляція до головної контрольної комісії в справі розвязання головним екзекутивним комітетом 14 відділу У. Н. С. в Ню Йорку.

По довгім листуванню з дотичним відділом, головною канцелярією й іншими членами головної контр. комісії я переконався, що ту справу годі вирішити листуванням, тож я зарядив, згідно зі статутом У. Н. С., спеціальне засідання головної контр. комісії. На тім засіданню, що відбулося 4-го листопада, головна контр. комісія прийшла до певного висновку і видала в тій справі остаточне рішення, яке було проголошене в органі Союза з дня 20 листопада 1933 року.

4. Тогож самого місяця я, на припорученя гол. канцелярії, полагодив справу суспендування за неплачені належитости відділу 334.

5. В листопаді за моїм стараннями, як також за стараннями головного радного, п. Миколи Буська, і заступниці гол. предсідника, пані Розоміло, засновано в Клівленді молодечий відділ У. Н. С. під назвою „Молодіж Степів".

6. При кінці грудня полагодив я леґальну справу спадкоємства по бл. п. Михайлі Полянськім в Йонґставн, Огайо.

7. Позатим усім я дістав багато листів від членів зпоза моїх околиць, з ріжними запитами, на котрі я старався завжди скоро відповісти і подати їм бажані інформації.

Звіт головного контрольора, Д. Капітули.

Уряд головного контрольора У. Н. Союза я переняв з початком липня 1933 року. Від того часу контрольна комісія перевела два рази контролю над маєтком У. Н. Союза, а саме: одну в липні 1933 року, а другу в лютім 1934 року.

В липні брав я участь у надзвичайнім засіданні головного уряду У. Н. Союза.

На поклик предсідника головної контрольної комісії був я присутній разом з іншими членами тої комісії на засіданні в головній канцелярії У. Н. Союза, яке відбулося 4 листопада 1933 року. На тому засіданні контрольна комісія розглянула і видала своє рішення в апеляційній справі, поданій до контрольної комісії бувшим 14-тим відділом У. Н. Союза.

Про добро У. Н. Союза я все дбав і дбаю вже від 1895 року до нинішнього дня, а доказом цього можуть послужити протоколи У. Н. Союза.

На протязі останніх 6 місяців я в своїй місцевости переписав 12 членів з Молодечого Департаменту до повнолітніх членів 7-го відділу У. Н. С.

В справах У. Н. Союза я листувався з отсими відділами: від. 9 в Ст. Клер, Па., від. 164, 382, 93 і інші. Я все старався давати пояснення чи то порад в тих справах, у яких мене запитувано.

Особисто я був покликаний до від. 242 в Фреквіл, Па., на 1. жовтня 1933 р., для полагодження виниклих там непорозумінь через нагороду, яку виплачує У. Н. Союз відділовим секретарям за членів, що переходять зі старого на новий рід обезпечення. Ту справу я полагодив, як можна було найкраще.

Таксамо був я покликаний до від. 382 в Фреквіл, Па., на день 15 жовтня 1933 р., де були непорозуміння через делеґатки на останню конвенцію У. Н. Союза. Ті ріжниці удалось мені вирівняти в той спосіб, що для добра відділу й У. Н. Союза вибрано ввесь новий відділовий уряд, чим усунено дотеперішні непорозуміння.

Далі, я був запрошений на ювилейне свято 9 від. в Ст. Клер, Па., де були присутні також головний предсідник М. Мурашко і радна п. Боївка. Те свято відбулося 29 жовтня 1933 року. Будучи тостместером того ювилейного свята, я говорив про значіння ювилею та про потребу приєднування нових членів з нагоди таких свят. На другий день у тій самій місцевости відбулись організаційні збори згаданого відділу, на яких я був головою.

На припорученя головного предсідника я полагодив у користь У. Н. Союза фінансову справу в тим самім відділі на зборах, які були скликані спеціяльно для тої цілі 4 листопада 1933 року.

В жовтні 1933 р. скликав я збори від. 7 і 186 для вибору Союзового лікаря.

(Далі буде).

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК.

Через недогляд коректора закралися до „Протоколу з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союза" (гл. ч. 82, з 7 квітня 1934 р.) отсі помилки, які тут справляємо:

Збори відкрито в 4 годині пополудні. У відступі „Вислідок тих пертрактацій" у 9-тім рядку згори є „бракуючі 2%", а має бути „і бракуючі 2%". У відступі „Продаж і купно бондів" у 4-тім рядку згори є квота „$93,307.81", а має бути „$93,807.81". У відступі „Порішено підписати умову" в 4-тім рядку згори є "Atman Law", а має бути "Altman Act". На самім кінці „Протоколу" пропущено речення: „Засідання закрито в год. 6.30 ввечір".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Сейнт Пол, Мінн. — Додати до спису в 73 числі „Свободи": Ґотрува $1. В. Демяник $1, а П. Садовий 50 ц.

Дивна країна.

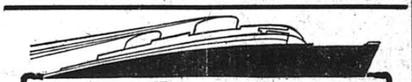
На виставі образів перед якимсь образом стоять у розпуці молодий чоловік і жінка. Довго не могли розпізнати, що представляє образ. Вкінці взяли катальоґ і читають: „Кубістичний краєвид".

— Та Куба то мусить бути направду, якась дивна країна? — зітхнула жінка.

З ким твоя жінка сварилина минулої ночі?"

„О, а-гим... вона сварила пса".

„Бідний псисько! Я чув, як вона грозила йому, що відбере від нього ключі".



МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє, що місячні збори відбудуться в четвер, 12 квітня, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься всіх членів конче прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до порішення. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрий член ще не заплатив за похорон, то проситься цего місяця заплатити. Котрі члени взяли тікети на представлення, проситься цего місяця за них заплатити. — В. Гурянський, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. ім. Богд. Хмельницького, від. 345, повідомляє всіх членів, що збори відбудуться 15-го квітня, зараз по відправі, в сали під ч. 505 — 4-та вул., Н. Е. Всі члени мають прийти на збори. — Пастушенко, секр.

КАНЗАС СІТИ, КАНЗ. Бр. св. Володимира, від. 323, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться 15 квітня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 38 Савт 5-та вул. Проситься членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження, як також справа відсвяткування 40-літнього ювилею У. Н. Союза. — Василь Феден, предс.; Петро Ярема, кас.; Дмитро Кархут, секр.

ГЕРИ, ІНД. Отсим повідомляється членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 100, що звичайні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, в годині 2-гій пополудни, в Гери Нейборгуд Гавз, 1700 Адамс вул. Обовязком є кождого члена прибути, бо є багато важних справ до полагодження, які не можуть бути рішені без вашої присутности. Напоминається тих членів, що мали заплачено свою вкладку річно, що їх час уже скінчився з днем 31-го березня, і коли не зголосяться на слідуючих зборах і не заплатять своєї вкладки, то будуть суспендовані, бо тепер за нікого не висилається з товариської каси. — Стефан Стечик, пр.; Гр. Лаврівський, кас.; А. Цебак, секр.

ДЖОЛІЕТ, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 111, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15 квітня, в годині 2-гій пополудни, в гали під ч. 418 Віллямсон Еве. Проситься членів явитись на означений час. — І. Федак, предс.; Белеговський, кас.; В. Гуцул, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Згода, від. 358, повідомляє членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 15 квітня, в годині 1.30 пополудне, в У. Н. Домі. Проситься всіх членкиць прийти на збори, бо маємо багато важних справ до полагодження. — С. Палівода, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, в годині 1-шій пополудни, в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінг вул. Проситься всіх членів явитись на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Не являвшийся член буде караний після статута. Ті члени, котрі ще не вписали своїх жінок і дітей до нашої української організації, такої славної, якою є У. Н. Союз, нехай впишуть їх тепер в 40-літній ювилей У. Н. Союза. Берімся до діла і приєднуймо нових членів, щоб в цім ювилейнім році наш У. Н. Союз зріс до пів міліона членів. Кождий член повинен привести на цей мітинг хоч одного нового члена. — М. Прихідко, предс.; Ів. Крупка, секр. Ів. Костюк, кас.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє усіх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться 15 квітня, в льокали Української Школи, 13102 Джос. Кемпов, точно в год. 1-ій пополудні. Обовязком є кождого члена прибути і привести своїх дітей, жінок і знакомих до вписання в члени У. Н. Союза. Зачнім ювилейну кампанію самі від себе. На мітингу буде звіт контрольної комісії та інші важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Рівнож члени, котрі ще не виміняли своїх старих грамотт, нехай принесуть їх на ці збори, бо чим скорше змінять, то ліпше для них. — Стефан Хомяк, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Укр. Народ. Союза, від. 292, подає до відома усім своїм членам, що квартальні збори, з причини заняття галі 15 квітня, відбудуться 14-го квітня, в суботу, в годині 5-тій пополудни, в гали при Кліперт, де звичайно. На ці збори повинен прибути кождий член, бо є справи до вирішення, котрі вимагають більшости членів. Пригадується тим членам, котрі ще не виміняли старих грамот, а довгують, як не полагодять свого довгу цего місяця, то за них більше не висилається вкладок. Багатьом членам, котрі були поплатили згори на рік, вже скінчився реченець з кінцем 1933 року, а декотрим кінчиться тепер, тому проситься їх заплатити на час. — Д. Запотічний, предс.; Ол. Старко, кас.; Петро Кізел, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15 квітня. Обовязком є кождого члена бути на зборах, бо є дуже важні справи до полагодження, як 40-літній ювилей У. Н. Союза і справа бл. п. Йосифа Биця, нашого касієра. Член, що хоче перейти на новий рід обезпечення, зволить принести стару грамоту на збори. Будемо принимати нових членів до У. Н. Союза і Братства без вступної оплати. Тож користайте з нагоди. Проситься довгуючих о ласкаве вирівнання своїх залеглостей, як також за діти, бо в противнім разі поступиться після статута. — Іван Кухта, предс.; Василь Савка, кас.; Іван Сподар, секр.

ЛОРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союза, від. 50, повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеться 15 квітня, в годині 1-ій пополудни, в гали де звичайно. Кождий член має явитися на цім мітингу, бо є важні справи до полагодження, які мусять бути полагоджені на цім мітингу. Не присутний на цім мітингу член, щоб опісля цеї справи не завертав. Кождий член повинен привести хоч одного нового члена, за що отримає нагороду. — В. Карсин, П. Шугайло, М. Шемичик.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 15-го квітня, зараз по Сл. Божій, в школі парохіяльній на Вест 7-мій вул. Проситься кождого члена прибути і вирівнати свої вкладки. Члени, котрі ще не переписались зі старого на новий рід обезпечення, зволять принести старі грамоти і переписатись. Кождий член У. Н. Союза повинен записати свої діти до У. Н. Союза, бо так приказує наш святий обовязок. В 40-літній ювилей У. Н. Союза кождий член повинен попрацювати і приводити нових членів для У. Н. Союза. Тож до праці всі разом і покажім, що ми вміємо попрацювати для Союза, а Союз для нас. — Юрій Гірняк, предс.; Дм. Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 15 квітня, в годині 2-ій пополудни, в Юніон Гали, 2748 Ла Грендж вул. Взивається всіх членів прибути на цей мітинг, бо є важні справи до полагодження. — П. Зьонкевич, предс.; С. Гавриляк, кас.; М. Коринова, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, щоби всі прибули на квартальні збори в суботу, 14 квітня, в годині 4-тій, в гали звичайній, 628 Френклін Еве. Ці збори є перенесені з неділі на суботу. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться після ухвали. — Іван Брац, предс.; Йосиф Біляк, кас.; Ілія Сухий, фін. секр.; Іван Павловський, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тв. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 15-го квітня, в годині 1-шій пополудні, в малій салі У. Н. Дому. Довгуючі члени повинні по зможности вирівнати свої залегдости. — Микола Задерецький, предс.; Осип Запоточний, рек. секр.

THE UKRAINIAN PEOPLE

By DR. WILLIAM H. RAUCHFUSS.

Ukraine.

The name U k r a i n e, meaning "frontier", was formerly given to that district of European Russia, later comprising the government of Kharkiv, Kiev, Podolia and Poltava. The portion east of the Dnieper became Russia in 1686 and the portion west of the river in 1793.

To the average American the Ukrainian people are not so well known, but when the student looks into his history they appeal to him, for these charming people have traits so worthy of laudation that to study them affords one a keen delight.

Somehow it seems human nature is a flower Garden of God; He walks among them and loves them all; every creation is "good", for the Bible tell us so at creation. Some appeal more strongly to us than others, but as we grow older we seem to pry into the characteristics of this and that nation and what a delight comes to us as we see "the Divine in man", because God created man in His own image.

It is a temptation to stop and analyze each nation as this and that one appears in print; certainly some description must be given, but not very lengthy, for that tires us. Yet, though it may seem a divergence, a bit of philosophy now and then does not seem to hurt at all but "fits in" admirably. Then, too, the philosopher can frame his own wording of expression, and "turn his heart inside out," betraying the kindliness toward such a one that may be the subject of his meditations.

So let us see what a late history tells us of them:

Ukraine Sketch.

When the Russian bolsheviki government, early in 1918, declared for "self-idtdrmination of peoples" the people of the Russian Black Sea province, in the region known as the Ukraine, declared their independence and proclaimed the Ukraine republic, with Kiev as the capital. The word Ukraine means "borderland".

The area of this new country is about as great as that of Ohio, Indiana, Illinois, Wisconsin and Michigan, but Ukraine, in the world crisis of tnat year, meant something more than size. It occupies the best part of the famed Black Earth Belt, the granary of Russia.

The new republic met reverses. At the ouset, for German armies ignoring peace terms and the wishes of the Ukrainians, took measures to a counter-revolt, liberated the country.

Since 1922 it is known as the Ukrainian Socialist Soviet Republic, when it again became a part of the Soviet state.

The Ukrainians are known as Little Russians.

The Ukrainians legislative body was forcibly dissolved, and German dictatorship was substituted in May, 1918.

The defeat of Germany in the Fall of 1918 brought about a liberation of the country from German control.

But it was not possible to establish order. The Ukrainians endeavored to set up a stable government, but the conservative, radical and social revolutionary factions not only disagreed among themselves, but were beset by outside enemies.

The Poles and Ukrainians came into conflict over Galicia and the Ukrainians and Roumanians over Bukovina and Bessarabia. In the spring of 1919 a Bolshevik invasion resulted in the conquest by Trotzky's army of practically all of the Ukraine.

Traditions and Aspirations.

An individual nation, whether it be a Staatsnation or Kulturnation, must needs have its own historical tradition, its own sacrifices and heroes, its own griefs and joys, forming a basis of the united aspiration to an ideal of the future of that constant plebiscite, which E. Renen regards as "the thing which makes a race into a nation."

We find strongly developed the historico-political traditions in the Ukrainian. The story of his fatherland, replete with the past terrible catastrophes, with the frightful Tartar menace and oppression enduring the centuries, that still lives in the consciousness of even the most uneducated Ukrainian.

We read: "How few happy moments does the history of the Ukraine present! And yet no people in the world so dearly loves its past and so piously honors its national heroes as the Ukrainian people."

Nor does this merely mean the educated people of Ukrainia who know so well its history, but the illiterate peasant, who recalls in his songs the naval expeditions to Constantinople, the old princes of the Kiev dynasty, the hetmans, and the great commanders of the Cossack period. So we find that such traditions, by their very suggestion to these dear people, which live in the very lowest ranks of the nation, such gives the Ukrainians their most important indications of separate national existence. Russian propaganda has obscured these people so that the rest of the world did not know them so well. Yet there were such authorities as Kostomariv, Antonovich, Drahomaniv, Hrushevsky and others who are now quoted as the Light—which is truth—is permitted to shine in the hearts of the student as never before.

Historical Life.

The historical life of the people it is written, of the Ukrainian nation, has been of an entirely different type from that of the Poles and Russians. (How like a flower-garden where this and that plant stands out in its original proud beauty!)— which make the aspiratians of all these three nations different.

The Ukrainian historical tradition has its roots in the ancient kingdom of Kiev. Although the historians of Eastern Europe are still undecided as to whether the so-called Old Russian Kingdom was founded by the Varangians in the present Northern Russia, or by the Eastern Slavic tribes in the south of Kiev.

Kiev.

The ancient Kingdom of Kiev, which is called "Old Russian" in all historic works, was a state organized by the southern group of the Eastern Slavic races, particularly the Polan race around Kiev.

The tribal chiefs, who had grown rich through commercial relations with Byzantium, founded the state of Kiev. This government was already in existence in the beginning of the Ninth Century.

In the year 988 the Great Prince of Kiev (Vladimir the Great) together with all his people, accepted the Greek Christianity—with Slavic rites. There ensued, especially under his successor, Yaroslav the Wise, a great advance in the material and spiritual civilization of the ancient Ukrainians.

The fact that the ancient state of Kiev, as well as its civilization, was produced by the ancient Ukrainians, is evident, not only from the fact that the most ancient literary monuments of Kiev already show specifically Ukrainian peculiarities. A still more important piece of evidence is the constitution of the Kingdom of Kiev, which originated through the amalgamation of the newly-organized royal power, with the original Republican constitution of the Ukrainians.

The ancient clan constitution has been of as fundamentally important for the historico-political tradition of the Ukraine as the Kingdom of Kiev itself.

Many were the struggles for proper functioning of Ukraine. Through the entire existence of the ancient Kingdom of Kiev, its Great Princes were forced to wrestle with the Boyar nobility and the people for absolute power, and tnis limitation of power monarchical turned out to be a disaster for the Kingdom of Kiev. By applying the practice of succession to the throne in accordance with a principle known as that of "seniority", there resulted the formation of numerous petty principalities, all rather loosely, perhaps only nominally, subject to the authority of the Great Prince of Kiev.

Later as a weakened kingdom through partitions, it was confronted by a powerful enemy in the young Muscovite State, which was formed by the northern petty principalities of the Kingdom. In a series of bloody wars with the Muscovite State, Kiev was so permanently weakened that the headquarters of Ukrainian political life had to be shifted southward, in the 13th century, to Halich on the Dniester.

There was a division of religious tendencies with odd conditions; there was great trouble from being harassed on every side; slaves were also made by raids on the people and these filled the Orient market. But the constant state of warfare on the Tatar border forcer the Ukrainian population in those parts to adopt a policy of continual "preparedness". These fighting people of the marshes led a precarious life; but they had access to the virgin lands of the borders with all their natural treasures, and the exploiting Polish officials did not dare venture forth into these dangerous districts. So these armed farmers, hunters, and fishermen led an independent life and called themselves Cossacks, that is "free warriors".

Independence.

There is so much of interest we must leave out—what a pity! We might just add that finally, in 1648, the Ukrainian Cossacks, aided by the entire people from the Dnieper to the San, raised the standard of rebelion, and under the leadership of Bohdan Khmelnytzky, succeded in annihilating the Polish armies. Thus the Ukrainian nation fought for and won its independence again after three hundred years of foreign yoke.

But, like so many of those old countries, there were wars and wars with this and that. Enemies assailed them and yet there was that wonderful spirit within the noble breast of the Ukrainian, which shall we say like our forefathers of America?—that increased in faith and trust, looking toward an ultimate liberty which would be all the sweeter.

* * *

We have a number of Ukrainian people with us even in Paterson. They are docile, peace-loving folks and desirable citizens. How ingenious they are! Products of skill emanate from their brain and fingers that cause our admiration to increase more and more. And HOW they like to meet a real American friend! They appreciate every courtesy and make splendid neighbors. And we might say with satisfaction, many of these good folks are among us and we enjoy the friendship which they offer and accept ours so graciously.

(The Paterson Evening News, March 24th, 1934).

ЦІКАВА АНКЕТА.

Великий чеський католицький щоденник „Лідове Лісти" у своєму різдвяному числі ц. р. помістив цікаву анкету на тему: **„Релігія й унійна ідея є підкладом славянської взаїмности і єдности".** У цій анкеті взяли участь визначні духові і світські представники ріжних славянських народів.

На першому місці бачимо лист **митрополита Андрія,** в якому між іншим знаходимо ось такі думки: „Те, що є правдою для кожної одиниці, ми повинні відносити і до всіх людських громад, почавши від родини і скінчивши народами й державами. Богом дана й обявлена релігія наближуватиме ці колективи до себе в тій мірі, як їх члени будуть чистим серцем приймати релігію і підуть за її приписами й заповідями. Так само й зі славянськими народами. Наскільки ці народи респектуватимуть у щоденному житті релігійні засади, наскільки християнський і католицький світогляд стане вихідною точкою і підставою для провідників славянських народів, для їхньої інтелігенції, фільософів і письменників, і головно наскільки в їх житті проявиться християнська любов ближнього — в міру того вони будуть зближуватися, а славянська взаїмність стане що далі все тривкіша, глибша і певніша".

Зпоміж Українців забрав голос у цій анкеті ще **о. ректор д-р Й. Сліпий,** який особливо підкреслив вагу велеградського уніоністичного руху та висловив думку, що релігійне зєднання є одиноким правильним шляхом, який веде до взаїмного порозуміння між славянськими народами. Божа спільнота походження всіх Славян не є вже тепер тим чинником, який зумів би перемогти великі національні та політичні спори між ріжними славянськими народами.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОЛИ РОБІТНИК КОПАЄ ГРІБ РОБІТНИКОВИ.

Ми є свідками затяжної, завзятої боротьби робітництва, усіх працюючих, за кращі умовини праці, за виборення такої заробітної платні, яка уможливила би робітникови людське життя і далаб йому змогу виховати по людськи і свої діти. І всі ми знаємо, що численні робітничі страйки повстають саме через те, що робітники змушені зводити важку боротьбу за поліпшення своєї долі. Як і знаємо те, що робітництво гостро пятнує тих робітників, котрі є страйколомами, котрі готові працювати за будьяку заплату, а тимсамим побивають змагання тих робітників, котрі прямують до поліпшення робітничої долі.

Те все відноситься до нас усіх, котрі жиємо з праці. Те саме відноситься і до нас — дякоучителів. Хто знає історію нашого стану в Америці, той теж знає про важку боротьбу, яку треба було звести з парохіянами і декотрими священиками, заки ми змогли виборoти собі трохи ліпшу „пейду" та доходи. Се діялося ще за часів бл. п. еп. Сотера Ортинського.

Та більша платня і доходи зачалися по війні, а скінчилися з початком депресії. Тепер парохіяни обкроїли нам так платні, що не можна з них вижити. Забагато маємо, щоби вмерти, а замало, щоби жити. Навіть ті, що працюють в C.W.A., дістають більшу заплату від нас, що вчимо дітей, співаємо в церкві, вчимо хор, влаштовуємо представлення, балі і концерти і маємо над головою цілу сотку ріжних „босів". А крім того й таких дяків, що готові під певними умовами навіть працювати в громаді — безплатно. Значиться, що маємо таких, яких „боси" можуть кождої хвилі покликати, а звільнити після забаганки інших, котрі домагаються за свою працю чесної заплати. Парохія це велика громада. Люди платять колєкту, роблять балі й пікніки на церкву і т. д. Нема потреби мені чи кому іншому працювати безплатно. А треба стояти на тім, що кождий робітник повинен за роботу дістати платню. Хто поступає інакше, той ділає проти робітничого інтересу, той підкопує вартість праці.

Михайло Білянський, Карбондейл, Па.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(82)



Тарзан скоро вложив крати назад у вікно, так, щоби не було видно, що вони були виняті. У кімнату ввійшли два вояки зі свічками в руках, а з ними раб з водою й поживою. Побачивши, що вязні були безпечні, один з них сказав: „Завтра вертаєтесь до каменоломів".

Вязні почули, як засунулися залізні засуви на дверях. Вони потемки шукали поживи й води. „Видно, що вони хочуть нас звідси скоро забрати", сказав Тарзан. „Виходить, що нам треба втікати нині". На це Комодофльоренсаль тільки засміявся.

Тарзан пішов до вікна, з якого знову виняв залізні крати. Він виглянув з вікна й побачив перед собою темну пустку. До вершка бані було недалеко, але під ним стіна опускалася на яких 400 стіп. „Здається, безпечніше втікати, спускаючися вниз", він сказав.

„Чи потрапиш знайти кімнату в каменоломах, де увязнена Таляскар?" — спитав Тарзан. „Чому питаєш?" — відповів князь. „Ми підемо по неї", мовив Тарзан. „Миж обіцяли, що без неї не підемо". „Я можу знайти цю кімнату", сказав Комодофльоренсаль, досить гнівно, як здавалося Тарзанови.